

3.8 Lokale heffingen

3.8.1 Inleiding

Lokale heffingen zijn te verdelen in heffingen waarvan de besteding gebonden of ongebonden is. De gebonden heffingen worden besteed aan een aanwijsbare taak, zoals de afvalstoffenheffing, rioolbelasting, leges, begraafrechten en marktgeden. Deze heffingen worden daarom niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen, zoals de onroerendezaakbelastingen (OZB), roerende zaakbelasting (RZB), parkeerbelasting en precariobelasting worden wel tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. In 2022 behoorde de hondenbelasting ook nog tot deze ongebonden lokale heffingen. Vanaf 2023 is de hondenbelasting afgeschaft.

3.8.2 Vastgesteld beleid

Voor de lokale heffingen zijn de volgende beleidsuitgangspunten gebruikt:

- voor de ontwikkeling van de gemeentelijke tarieven wordt het gewogen prijsindexcijfer van het Centraal Plan Bureau (CPB) aangehouden;
- er wordt zo veel mogelijk gewerkt met kostendekkende tarieven;
- voor de afvalstoffenheffing en rioolbelasting worden egalisereserves of -voorzieningen gebruikt;
- de inkomstendering door de kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en rioolbelasting wordt doorberekend in de tarieven;
- er wordt een BCF component meegenomen in de afvalstoffenheffing en rioolbelasting.

3.8.3 Overzicht lokale heffingen

De drie belangrijkste lokale heffingen zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolbelasting. Hieronder wordt ingegaan op de achtergronden en uitgangspunten 2023 voor deze heffingen. Ook worden de achtergronden en uitgangspunten van de overige belastingen, heffingen en rechten kort uitgelegd.

Onroerende zaakbelastingen

De opbrengst van de OZB behoort tot de algemene dekkingsmiddelen en mag vrij worden besteed. De OZB-tarieven worden uitgedrukt in een vast percentage van de economische waarde van de onroerende zaken. Ze worden berekend door de geraamde opbrengst te delen door de te belasten waarde, het heffingsareaal. De waarde wordt getaxeerd conform de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) en wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. De taxaties zijn gebaseerd op het marktniveau op 1 januari van het jaar voorafgaand aan het belastingjaar. De waardeschommelingen worden vereffend via de tarieven, zodat de hertaxatie zelf niet leidt tot een verhoging van de belastingdruk. Wel is conform de besluitvorming bij de begroting 2023 een inflatiecorrectie van 3% toegepast.

Tarieven onroerende zaakbelasting	2022	2023
Woningen: eigenaar	0,1060%	0,08646%
Niet-woningen: eigenaar	0,3296%	0,3343%
Niet-woningen: gebruiker	0,2650%	0,2691%

Afvalstoffenheffing

De kosten van de afvalinzameling en -verwerking van particuliere huishoudens worden via de afvalstoffenheffing verhaald. Uitgangspunt bij het vaststellen van de tarieven is 100% kostendekkendheid. In

de tarieven wordt een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens. Het uitgangspunt is dat de éénpersoonshuishoudens een korting van 20% krijgen op het tarief van meerpersoonshuishoudens.

Tarieven afvalstoffenheffing	2022	2023
Eénpersoonshuishoudens	269	297
Meerpersoonshuishoudens	337	371

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de afvalstoffenheffing. De opbrengsten fluctueren elk jaar. Overschotten en tekorten worden geëgaliseerd door middel van een reserve.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakveld	5.718
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld	5.718
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	119
Totale kosten	5.837
Opbrengst heffingen	5.837
Dekkingspercentage	100%

Rioolbelasting

Op grond van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken hebben gemeenten de zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Een gemeente kan rioolbelasting heffen om deze zorgplicht te betalen (artikel 228a van de Gemeentewet). Uitgangspunt bij het vaststellen van de tarieven is 100% kostendekkendheid. Uit de rioolbelasting worden de kosten voor rioolbeheer en onderhoud betaald, maar ook 50% van de kosten van straatreiniging en 20% van de kosten van waterbeheersing. Net als bij de afvalstoffenheffing wordt een onderscheid gemaakt tussen één- en meerpersoonshuishoudens en krijgen de éénpersoonshuishoudens een korting van 20% op het meerpersoonstarief. Bedrijven betalen een vast tarief per 150 m³ water dat gelijk is aan het tarief voor meerpersoonshuishoudens.

Tarieven rioolbelasting	2022	2023
Eénpersoonshuishoudens	166	162
Meerpersoonshuishoudens	207	203
Bedrijven per 150 m ³ waterverbruik	207	203
Grootverbruikers per 150 m ³ waterverbruik	85	85

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de rioolbelasting. De opbrengsten fluctueren elk jaar. Overschotten en tekorten worden geëgaliseerd door middel van een voorziening.

Omschrijving	Bedragen (in € x 1.000)
Lasten taakveld	3.480
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	0
Netto kosten taakveld	3.480
Toe te rekenen lasten (overhead en BTW)	420
Totale kosten	3.900
Opbrengst heffingen	3.900
Dekkingspercentage	100%

Roerende Zaakbelasting (RZB)

De RZB is qua heffing te vergelijken met de OZB. De RZB wordt opgelegd voor roerende woon- en verblijfsruimten. De tarieven zijn wettelijk gekoppeld aan de OZB-tarieven. Het heffingsareaal van de RZB is beperkt en bestaat uit circa 70 woonarken.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen die zich op, onder of boven openbare gemeentegrond bevinden. De tarieven zijn verhoogd met de inflatiecorrectie van 3%.

Leges en overige rechten

Als een gemeente diensten verleent, worden daar leges voor geheven. Denk aan het verlenen van vergunningen of het verstrekken van paspoorten en rijbewijzen. Sommige tarieven hiervoor, zoals die van paspoorten en rijbewijzen, zijn gebonden aan wettelijke maxima. Deze tarieven kunnen alleen worden verhoogd met het percentage dat het Rijk toestaat. Het tarief voor rijbewijzen is met 15,7% gestegen en het tarief voor paspoorten is met 2,7% gestegen. De overige tarieven, zoals die voor (omgevings-)vergunningen, huwelijk en voor verstrekkingen uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA), zijn verhoogd met de inflatiecorrectie van 3%.

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de leges. Het dekkingspercentage is 45%. De opbrengsten dekken dus niet de totale kosten.

Dekkingspercentages leges (bedragen x € 1.000)	Omgevingsvergunningen	Publiekszaken	Overige leges	Totaal leges
Lasten taakveld(en) incl omslagrente	828	1.389	12	2.229
Toe te rekenen lasten (overhead)	378	731		1.109
Totale kosten	1.207	2.120	12	3.339
Opbrengst heffingen	1.030	468	18	1.516
Dekkingspercentage				45%

In de onderstaande tabel staat de omvang en het dekkingspercentage van de overige rechten. Er is hierbij nog geen sprake van 100% kostendekking. De extra tariefsverhoging die voor de begraafrechten is doorgevoerd in 2022 en 2023 is voor een deel teniet gedaan door het lagere aantal begrafenissen.

Dekkingspercentages overige rechten (bedragen x € 1.000)	Begraafrechten	Marktgelden	Totaal overige rechten
Lasten taakveld(en) incl omslagrente	416	24	440
Toe te rekenen lasten (overhead)	189	14	203
Totale kosten	605	39	643
Opbrengst heffingen	331	35	366
Dekkingspercentage			57%

Gerealiseerde inkomsten lokale heffingen

In onderstaande tabel staat hoe de werkelijke inkomsten 2023 zich verhouden tot de begrote inkomsten 2023.

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2022	Begroting 2023 primitief	Begroting 2023 na wijziging	Jaarrekening 2023
Algemene dekkingsmiddelen:				
Onroerende-zaakbelasting (OZB)	10.094	10.451	10.454	10.090
Roerende-zaakbelasting (RZB)	16	16	16	15
Hondenbelasting	156	0	0	0
Parkeerbelastingen straatparkeren	1.592	1.744	1.691	1.768
Precariobelasting	85	159	150	152
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	11.943	12.370	12.311	12.025
Gebonden heffingen:				
Afvalstoffenheffing	5.217	5.889	5.889	5.837
Rioolbelasting	3.860	3.849	3.857	3.900
Leges	2.809	1.598	1.546	1.516
Lijkbezorgingsrechten	329	458	458	331
Marktgelden	31	44	25	35
Subtotaal gebonden heffingen	12.245	11.838	11.775	11.619
Totaal inkomsten lokale heffingen	24.188	24.208	24.086	23.644

Ten opzichte van de bijgestelde begroting vallen de inkomsten uit de lokale heffingen in 2023 € 440.000 lager uit. Dit komt hoofdzakelijk door de lagere inkomsten uit de OZB opbrengsten.

3.8.4 Lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) brengt jaarlijks het niveau en de ontwikkeling van de lokale lasten in kaart. Bij het vergelijken van de woonlasten wordt onder andere gekeken naar de OZB, afvalstoffenheffing en rioolbelasting.

In de editie 2023 van de Atlas van de lokale lasten komen de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in Gorinchem op € 995. Gorinchem komt daarmee landelijk gezien op een 239^e plaats (oplopend van goedkoop naar duur, 2022: 165ste). Deze stijging komt met name door de toegenomen afvalstoffenheffing.

3.8.5 Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige door financiële omstandigheden een belastingaanslag niet of slechts voor een deel kan betalen, kan kwijtschelding worden verleend. De voorwaarden voor kwijtschelding van belastingen en heffingen heeft het Rijk strak omschreven. De gemeentelijke kwijtscheldingsnormen mogen niet meer dan 100% van de bijstandsnormen bedragen, wel minder.

Gorinchem gebruikt de maximale normbedragen. Een belastingplichtige met een inkomen op bijstandsniveau komt in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De afvalstoffenheffing, rioolbelasting en de hondenbelasting voor de eerste hond kunnen kwijtgescholden worden.